

НІМІЙ

Знаю я одну історію... А повідати не можу... Слів бракує. Уже майже й забув її, але часом таки згадую.

Історія ця про трьох чоловіків в одному будинку. Якби міг дібрати слів, то проспівав би. Нашіптував би жінкам і матерям. Бігав би вулицями й розповідав би безугавно. Язик би став не мій... і лопотів би неслухняно.

Трое чоловіків було в кімнаті того будинку.

Один — молодий і чепурний. Він постійно сміявся.

Другий мав довгу білу бороду. Він був повен сумнівів, але часом, коли ті покидали його, засинав.

Третій чоловік мав лукаві очиці, ходив неспокійно кімнатою і аж руки затирав.

Трое чоловіків чекали... Чекали.

У споночлій горішній кімнаті біля вікна стояла, притулившись спиною до стіни, жінка.

Ось таке ядро цієї історії, а всі мої знання лиш у ньому.

Пригадую, що до будинку того прийшов четвертий чоловік, білий і мовчазний. Усе принишло, мов море вночі. Пам'ятаю його беззвучну ходу по кам'яній долівці кімнати, у якій перебували ті троє.

Той, що з лукавими очицями, аж розпаленів і забігав туди-сюди, мов тварина в клітці. Сивий старий і собі пройнявся тією знервованістю і став посмикувати бороду.

Четвертий чоловік, білий, пішов нагору до жінки.

А вона стояла непорушно... і чекала.

Як же тихо було в будинку... Як же гучно цокали сусідські годинники! Жінка нагорі жадала любови. Певно, ось і є вся сила цієї історії. Усім своїм еством вона була голодна на любов. Хотіла творити в любові. Коли мовчазний білий чоловік став їй перед очима, вона кинулася вперед. Губи її були розтулені. На вустах сяяв усміх.

Білий змовчав. У його очах не було жодних докорів, жодних питань. Тліли вони байдужістю, мов ті зорі.

Знизу лукавий скиглив і бігав туди-сюди, як загублене зголоджене щеня. Сивий спробував якось зарадити йому, але зрештою стомився, ліг на підлогу й заснув. І вже не прокидався.

Чепурний теж лежав на підлозі. Він сміявся і забавлявся зі своїми крихітними чорними вусиками.

Слів не доберу, щоб повідати цю історію. Не можу розповісти її.

Той, білий і мовчазний, був, певно ж таки, самим Сконом.

Жінка та спрагла, мабуть, була Життям.

Сивий старий бородань і той лукавий спантеличили мене. Думав-гадав, а зрозуміти їх не зміг. Однак загалом вони мене не переймають. А от той чепурний, що сміявся впродовж усієї історії, не сходить мені з голови.

Зрозумів би його, то все зрозумів би. Бігав би світом і оповідав чудесну історію. І німота моя пропала б.

Чому мені бракує слів? Чому я німий?

Маю чудесну історію, а от гадки не маю, як її повісти.

Я ХОЧУ ЗНАТИ ЧОМУ

Першого дня на сході ми прокинулись о четвертій ранку. Напередодні ввечері вискочили з вантажного поїзда на околиці міста, а надійні інстинкти кентукійських хлопців одразу ж провели нас до скаковища й стаєнь. Там уже зрозуміли, що не пропадемо. Ганлі Тенер швиденько знайшов знайомого негра на ймення Білдад Джонсон. Узимку він працює в заїзді Еда Бекера, що розташований у нашому рідному містечку Бекерсвіллі. Білдад, як і майже всі тутешні негри, справно куховарить і, звісно ж, нічим не відрізняючись від усякої поважної особи в нашій частині Кентукі, любить коней. Навесні він зазвичай береться вишукувати якесь нове діло. Негр із наших країв може підстелитися листом і підлеститися до будь-кого, тільки б потрапити на вподобану роботу. Білдад придобрюється до конюхів і тренерів із ферм, що розкидані навколо Лексингтона. Вечорами ті тренери

сходяться до міста: стоять собі, балакають, а часом і в покер грають. Білдад зав'язує з ними дружню розмову. Завжди робить якість дрібні послуги й розказує про їдло, наприклад, про підсмажених на сковорідці курчат, а ще описує найліпший спосіб приготування батату й кукурудзяного хліба. Від тієї його мови слинка так і тече.

Коли починається сезон перегонів і коні вже на скаковищі, коли на вечірніх вулицях тільки й балачок про нових жеребців, а ще про те, хто коли подасться до Лексингтона чи на весняні змагання до Чарчгілл Давнза або Летонії, коли конюхи, що були в Новому Орлеані або, можливо, на зимових змаганнях у Гавані, Кубі, приїжджають на тиждень додому, у час повсюдних теревень винятково про коней і ні про що інше, коли перегонові групи вже позбирались докупити, а повітря просто повниться духом боротьби — саме цієї пори виринає Білдад, що вже працює кухарем для однієї з таких груп. От замислюся часом про його щосезонні відвідини перегонів і зимову роботу в заїзді, що повниться конями, постійними відвідувачами та їхніми розмовами про тих тварин, то й сам жадаю стати негром. У цих словах розумного мало, однак саме такі мої почуття до коней — вмираю за ними. Нема на те ради.

Гаразд, ліпше розповім про наші плани і вчинки. Четверо хлопців, білих синів бекерсвіллців, надумалися податись на перегони: не просто до якогось там Лексингтона

або Луїсвілла, а до величезного східного скаковища в Саратозі, про яке в нашому містечку всі постійно балакали. Ми були тоді ще геть шмаркачами. Мені саме виповнилось п'ятнадцять, однак я був найстарший серед усіх. Та й задум той належав мені.

Пощо вже й правду ховати? Інших хлопців, Ганлі Тенера, Генрі Рібекка й Тома Тамбертона, теж я під'юдив. Я мав тридцять сім доларів, які заробив іще взимку, працюючи ночами й суботами в бакалійній крамниці Еноха Маера. Генрі Рібек — одинадцять, а Ганлі й Том — чи то по долару, чи то по два. Ми злагодили все й, ніяк не виказуючи своїх намірів, вичекали завершення кентукійських весняних перегонів і від'їзду найміцніших чоловіків, що викликали найдужчі заздрощі. Тоді й самі поїхали.

Я і не розповідатиму вам про всякі складнощі та труднощі, яких ми оце зазнали, торуючи той шлях вантажними поїздами. Проїхали Клівленд, Баффело й інші міста, а ще побачили Ніагарські водоспади. Накупили там всячини — різних сувенірів, ложечок, мушель і карточок із зображеннями водоспаду для сестер і матерів. Однак подумали, що ліпше не слатимемо цього добра додому: не дуже вже й хотіли, щоб рідні натрапили на слід і прибрали нас до своїх рук.

Як я вже й казав, ми дісталися до Саратоги вночі й пішли до скаковища. Білдад нагодував нас, показав місце для ночівлі — купу сіна в горішній частині повітки — і пообіцяв